

Výhľadové stanovisko Výboru regiónov „Prínos európskych regiónov k dosahovaniu cieľov EÚ v oblasti klimatických zmien a energie s osobitným dôrazom na dohovor starostov“

(2009/C 76/04)

VÝBOR REGIÓNOV,

- pripomína inštitúciám EÚ, že činnosť na miestnej úrovni je nesmierne dôležitá pre dosiahnutie cieľa zvýšiť energetickú účinnosť o 20 %. Zásadnú úlohu regiónov a obcí pri jeho dosahovaní už uznala Európska komisia aj Európsky parlament;
- upozorňuje, že doprava, bytová a verejná výstavba a infraštruktúra verejného osvetlenia, ktorých plánovanie a poskytovanie patrí do kompetencie miestnych a regionálnych orgánov, sú oblasti, v rámci ktorých by sa dalo dosiahnuť nielen výrazné zníženie emisií CO₂, ale aj podstatná úspora energie;
- považuje za potrebné, aby akčné plány miest zapadali do kontextu regionálnych a národných plánov. Regionálne plány by mohli slúžiť ako spojivo medzi miestnymi a národnými iniciatívami, čo by zabezpečilo koherentné vypracovávanie miestnych plánov. Je dôležité, aby sa v akčných plánoch zaviedli konkrétne finančné, technické, personálne, legislatívne a hodnotiace nástroje, ako aj časový harmonogram na plnenie stanovených cieľov;
- domnieva sa, že dohovor by bolo potrebné oživiť a dať jasne najavo všetkým orgánom na nižšej ako štátnej úrovni (vrátane regionálnych orgánov), že sa môžu stať jeho signatármi;
- žiada o úpravu financovania zo strany EÚ v tom zmysle, aby boli uprednostňované činnosti na podporu využívania energie trvalo udržateľným spôsobom, ako napr. zvýšenie percentuálneho podielu regionálnych prostriedkov vyhradených na zlepšovanie energetickej účinnosti v domácnostiach z 3 % na 5 %. Miestnym a regionálnym orgánom, ktoré majú záujem investovať do programov na zlepšenie energetickej účinnosti, podporovanie využívania trvalo udržateľných zdrojov energie a znižovanie emisií CO₂, by mali byť ľahko prístupné pôžičky EIB.

Spravodajkyňa: pani Kay TWITCHEN (UK/ELS), členka rady grófstva Essex

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV,

Hlavné body

1. víta výzvu zo strany Európskej komisie vyjadriť sa k úlohe regiónov v rámci Dohovoru starostov;
2. upozorňuje, že každý občan má právo byť informovaný o tom, čo robia jeho zvolení zástupcovia pre zabezpečenie trvalej udržateľnosti daného prostredia pre budúce generácie;
3. zdôrazňuje, že tento dohovor je pre starostov vynikajúcou príležitosťou na zapojenie občanov do spoločnej a konštruktívnej činnosti zameranej na boj proti klimatickým zmenám. Vďaka nemu bude môcť Európska únia dokázať svoje vedúce postavenie v tejto oblasti;
4. pripomína inštitúciám EÚ, že činnosť na miestnej úrovni má rozhodujúci vplyv na zmenu správania jednotlivcov, ktorá je nesmierne dôležitá pre dosiahnutie cieľa zvýšiť energetickú účinnosť o 20 %. Zásadnú úlohu regiónov a obcí pri jeho dosahovaní už uznala Európska komisia ⁽¹⁾ aj Európsky parlament ⁽²⁾;
5. všíma si, že prostredníctvom podpory udržateľnej energetiky a energetickej účinnosti môže Dohovor starostov podnecovať mestá a regióny, aby zavádzali zmeny na ochranu najzraniteľnejších občanov, najmä ľudí s nízkym a pevným príjmom, pred dosahom vysokých cien energie a pred jej nedostatkom (tzv. energetickou chudobou). Tieto kroky je však potrebné vykonávať tak, aby sa zabránilo využívaniu subvencovanej energie a boli poskytované dostatočne vysoké finančné stimuly na zvyšovanie energetickej účinnosti a, kde je to možné, zníženie spotreby energie;
6. všíma si, že miestne a regionálne orgány už začali vyvíjať činnosť a realizovať iniciatívy, ktoré prispejú k dosiahnutiu cieľov politiky EÚ v oblasti klimatických zmien. Svojim odvážnym a nevyhnutným rozhodnutím zvýšiť energetickú účinnosť v záujme občanov a životného prostredia dokázali svoju vedúcu úlohu. Dohovor starostov je spolu s niekoľkými podobnými iniciatívami na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni účinným mechanizmom, ktorý poskytne nový impulz pre ďalšie kroky v tomto smere;
7. víta prvýkrát vytvorenú možnosť, že doterajšia činnosť obcí v oblasti energetickej účinnosti resp. šetrenia energiou sa im môže započítať a vyzýva priekopnícke obce, aby sa dohovoru aktívne zúčastňovali a v rámci neho predstavili svoje projekty;

⁽¹⁾ Andris Piebalgs: „... skutočne, mnohé z najinovatívnejších nápadov a projektov na boj proti globálnemu otepľovaniu prichádzajú z miest a regiónov.“, aprílové fórum VR.

⁽²⁾ Správa EP o Akčnom pláne pre energetickú účinnosť – Využitie potenciálu (2007/2106(INI)): „... zdôrazňuje úlohu miestnych a regionálnych agentúr pre energetiku pri účinnom uplatňovaní opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti.“

8. víta úspešný začiatok dohovoru a pevné politické odhodlanie európskych obcí, ktoré sa zaviazali dosiahnuť cieľ 20-percentnej úspory energie. Ak však takýto záväzok prijmu len veľké mestá, môže sa z tejto iniciatívy stať iba symbolické gesto. Je načase, aby sa v danej veci angažovali všetky orgány na nižšej ako štátnej úrovni, obce a regióny, podľa vnútornej štruktúry jednotlivých členských štátov, čím by sa rozšíril počet signatárov dohovoru, resp. počet partnerov, ktorí sa iným spôsobom v praxi angažujú za dosiahnutie podobného cieľa. Malé obce by mali byť informované o možnosti zoskupovať sa v regionálnych sieťach;

9. vyzýva preto orgány na regionálnej a miestnej úrovni, aby sa stali rovnocennými partnermi v rámci dohovoru, ako aj pri realizácii záväzkov EÚ v oblasti klimatických zmien;

10. víta pokrok, ktorý pre legislatívny rámec znamenalo prijatie balíka opatrení v oblasti energetiky a klimatických zmien. Tento balík priniesol právnu istotu a platformu pre činnosť v rámci dohovoru starostov. Na úrovni EÚ je však potrebné zintenzívniť činnosť v súvislosti s plnením záväzku členských štátov znížiť spotrebu energie o 20 %;

11. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že v rámci balíka opatrení v oblasti energetiky a klimatických zmien z roku 2008 nebol stanovený záväzný cieľ týkajúci sa energetickej účinnosti. Výbor to považuje za chýbajúci prvok v úsilí zameranom na nevyhnutné zníženie emisií CO₂;

12. upozorňuje, že bez rámca stanovujúceho ciele na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni nebude dohovor dostatočnou platformou na dosiahnutie aspoň 20-percentného zníženia emisií, ku ktorému sa jeho signatári zaviazali. Je dôležité, aby sa miestne a regionálne samosprávy podieľali na vytýčaní cieľov v oblasti klimatických a energetických otázok, aby sa prijali konkrétne nástroje na plnenie týchto cieľov a aby sa na tento účel naplánovali primerané spôsoby financovania;

Úloha regionálnych orgánov

13. pripomína hlavné myšlienky stanovísk, ktoré VR prijal v tejto oblasti ⁽³⁾. Regióny a mestá sú kľúčovými aktérmi na poli energetiky, pretože zodpovedajú za mnohé aktivity týkajúce sa plánovania, udeľovania povolení, investícií, verejného obstarávania, výroby a spotreby. Doprava, bytová a verejná výstavba a infraštruktúra verejného osvetlenia, ktorých plánovanie a poskytovanie patrí do kompetencie miestnych a regionálnych orgánov, sú oblasti, v rámci ktorých by sa dalo dosiahnuť nielen výrazné zníženie emisií CO₂, ale aj podstatná úspora energie;

⁽³⁾ Stanovisko Výboru regiónov na tému „Obmedzenie globálnej klimatickej zmeny na 2 stupne Celzia a začlenenie leteckej dopravy do systému obchodovania s emisnými kvótami“(DEVE-IV-015).

14. zdôrazňuje dosah, aký bude mať všeobecný cieľ obmedzenia spotreby ako spotrebného tovaru, tak aj prírodných zdrojov (ako napr. vody) na zníženie emisií a spotrebu energie. Regióny môžu mať v mnohých prípadoch väčší dosah na zmenu správania ako jednotlivé miestne orgány. Regionálne orgány majú dobré predpoklady na ovplyvnenie zmeny správania občanov, pretože ich činnosť sa týka mestských aj vidieckych oblastí;

15. preto odporúča intenzívnu činnosť regiónov a dúfa, že príslušné regionálne orgány budú k účasti na dohovore motivovať početné obce daného regiónu;

16. považuje za potrebné, aby akčné plány miest zapadali do kontextu regionálnych a národných plánov. Regionálne plány by mohli slúžiť ako spojivo medzi miestnymi a národnými iniciatívami, čo by zabezpečilo koherentné vypracovávanie miestnych plánov. Je dôležité, aby sa v akčných plánoch zaviedli konkrétne finančné, technické, personálne, legislatívne a hodnotiace nástroje, ako aj časový harmonogram na plnenie stanovených cieľov;

17. pripomína, že medzi regiónmi existujú výrazné rozdiely, že niektoré systémy, odvetvia a regióny by mohli byť veľmi ovplyvnené klimatickými zmenami a že schopnosť adaptácie jednotlivých odvetví a regiónov nie je rovnomerná a je veľmi prepojená so sociálno-ekonomickým rozvojom; v tomto zmysle hrajú miestne a regionálne orgány významnú úlohu;

18. víta skutočnosť, že dohovor obsahuje prvok referenčného porovnávania a zdôrazňuje, že regióny by mohli zohrávať hlavnú úlohu pri hľadaní možností na podniknutie krokov na miestnej úrovni, ďalej pri výmene osvedčených postupov, výbere partnerov pre jednotlivé projekty, rozdeľovaní finančných prostriedkov, meraní pokroku a informovaní o dosiahnutých úspechoch. Iniciatívy miestneho charakteru by mali byť zakomponované do regionálneho alebo národného rámca, aby sa dosiahol čo najväčší účinok a vytvorili sa možnosti pre vznik nových partnerstiev. Okrem toho by mali mať možnosť stanoviť si ambiciózne ciele, ktoré sú trvalo udržateľné a presahujú ciele uvedené v národných rámcoch;

19. uznáva, že jedným z dôležitých faktorov rozhodujúcich o úspechu, resp. neúspechu dohovoru bude veľkosť partnerstiev, ktoré sa zaviazu prijímať konkrétne opatrenia. Aby boli opatrenia účinné, musia sa uplatňovať v meradle dostatočne veľkom na to, aby sa zabezpečil ich dosah, avšak zároveň v dostatočne malom na to, aby sa zachoval ich miestny charakter. Zatiaľ čo veľké mestá môžu dosiahnuť úspory z rozsahu, menším obciam a najmä orgánom vo vidieckych oblastiach, kde sú problémy s dosahovaním energetickej účinnosti, podporovaním trvalo udržateľných zdrojov energie a znižovania emisií CO₂ často oveľa väčšie, môžu v tomto smere pomôcť regióny;

20. pripomína Komisii významnú úlohu regiónov a miest na trhoch s energiou, vzhľadom na to, že sú dôležitými obstaráva-

teľmi i dodávateľmi tepla a elektriny o. i. prostredníctvom kombinovaných systémov ich výroby a systémov spracovania komunálneho odpadu, ku ktorým patrí získavanie energie z odpadu, anaeróbna digestcia, výroba tuhých palív z odpadu a rozvoj obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie s nízkymi emisiami skleníkových plynov;

21. preto by bolo potrebné dohovor oživiť a dať jasne najavo všetkým orgánom na nižšej ako štátnej úrovni (vrátane regionálnych orgánov), že sa môžu stať jeho signatármi. Cieľom tohto úsilia je dosiahnuť čo najväčšie územné pokrytie, vrátane vidieckych oblastí, kde sú problémy týkajúce sa energetickej účinnosti, podpory trvalo udržateľných zdrojov energie a znižovania emisií CO₂ značné. Dohovor starostov by mal byť skordinovaný s národnými iniciatívami obdobného charakteru;

Výzvy pre Dohovor starostov

22. opakuje svoju podporu cieľom dohovoru, ako aj rozsahu jeho činnosti, vrátane znižovania dopytu po energii a jej spotreby, rozvíjania udržateľných a bezpečných dodávok energie prostredníctvom podpory využívania obnoviteľných zdrojov energie a zlepšovania energetickej účinnosti výrobkov;

23. trvá na tom, že hlavným cieľom opatrení na zníženie emisií je dlhodobá udržateľnosť, a kvôli jej zabezpečeniu sú preto k jednotlivým cieľom priradené kvalitatívne kritériá;

24. zdôrazňuje, že ak má mať dohovor dlhodobý dosah, musí byť pevne zakotvený v stanovách orgánov, ktoré ho podpísali. Je to nevyhnutné v záujme ochrany záväzkov a cieľov dohovoru pred možnými vplyvmi či oslabovaním účinku v budúcnosti, ktoré by so sebou priniesli prípadné zmeny v politickom vedení, administratívne zmeny či zmeny hraníc;

25. zdôrazňuje, že krátkodobý tlak na rozpočet ohrozuje regióny a mestá, ktoré prijímajú dlhodobé investičné a politické rozhodnutia zamerané na zlepšenie svojej energetickej účinnosti, podporu využívania trvalo udržateľných zdrojov energie a znižovania emisií CO₂. Táto skutočnosť by mala byť zohľadnená v cieľoch jednotlivých krajín pre hodnotenie výkonu;

26. domnieva sa, že vzhľadom na to, že neexistuje jednotná definícia pojmu starosta alebo región platná vo všetkých štátoch EÚ, nesmie názov dohovoru a jeho predpokladaný záber vylúčiť iné orgány alebo im znemožniť jeho podpis;

27. upozorňuje na rozdiely v pokroku, ktoré v uplynulých rokoch dosiahli jednotlivé európske mestá a regióny pri znižovaní emisií CO₂ a spotreby energie, ako aj na skutočnosť, že niektorí pokrokoví priekopníci už tieto ľahko dosiahnuteľné ciele prekročili. Malo by sa zohľadniť, že medzi jednotlivými členskými štátmi, ako aj v ich rámci existujú rozdiely v energetickej náročnosti spotreby a výroby a súvisiacich emisiách skleníkových plynov. Tieto rozdiely sú zjavné najmä medzi mestskými a vidieckymi oblasťami;

Ďalšie návrhy pre Dohovor starostov

28. žiada podporu pri určovaní smerov pre znižovanie základných emisií a jasné usmernenia v súvislosti so spôsobom merania emisných hodnôt a ich nahlasovania. To je nevyhnutné pre porovnanie a referenčné porovnanie (benchmarking);

29. navrhuje, aby súčasťou referenčného porovnávania boli tak príklady neúspechov, ako aj úspechov, aby sa predišlo opakovaniu chýb. Úspešné príklady by sa mali dať priamo uplatňovať a z toho dôvodu by bolo potrebné, aby boli jednotlivé iniciatívy podrobne popísané, vrátane ich rozpočtu. EÚ by mala do svojej koncepcie zaradiť poznatky získané na konferencii starostov USA a z regionálnej iniciatívy severovýchodnej a stredoatlantickej oblasti USA zameranej na zníženie emisií skleníkových plynov;

30. nazdáva sa, že vzhľadom na to, že mnohé mestá a obce sú členmi regionálnych a národných sietí, ktoré vyvinuli metódy a účtovné systémy, mali by byť spôsoby využívania týchto metód zväžené v rámci dohovoru a zároveň by sa pozornosť mala venovať harmonizácii nástrojov pre predkladanie správ a meranie v strednodobom horizonte. Tým by sa predišlo opätovnému vypracovávaniu metód a mohlo by to viesť k väčšej účasti na dohovore. Úsilie bude zamerané na to, aby sa veľká časť miest, začlenených do už existujúcich sietí, pripojila k Dohovoru starostov;

31. domnieva sa, že lehoty v rámci dohovoru by mali umožniť, aby sa všetky členské štáty informovali o sieťach výnimčnosti a súčasných iniciatívach považovaných za osvedčené postupy ešte pred vypracovaním akčných plánov. To zaručí, že mestá a regióny budú môcť tieto osvedčené postupy zohľadniť v pripravovaných akčných plánoch;

Výzvy pre ciele EÚ v oblasti energetickej účinnosti

32. zdôrazňuje význam európskeho a národného kontextu pre úspech činnosti na miestnej úrovni a upozorňuje na skutočnosť, že Komisia nezrealizovala a neaktualizovala akčný plán pre energetickejšiu účinnosť z roku 2006. To však bude potrebné na podnietenie členských štátov, ich regiónov a miest, aby presadzovali zvýšenie energetickej účinnosti o viac než 20 %, ako to stanovuje cieľ EÚ v tejto oblasti;

33. opakuje výzvu z júňového zasadnutia Európskej rady adresovanú Komisii a členským štátom na urýchlenie jeho implementácie a zväzovanie jeho revízie;

34. naliehavo upozorňuje, že národné akčné plány pre oblasť energetiky by mali byť priamo prepojené s regionálnymi plánmi,

ktoré sú nevyhnutným spojivom medzi národnými plánmi pre trvalo udržateľnú energetiku a ich variantmi na úrovni miest a obcí. Je dôležité, aby sa miestne a regionálne samosprávy podieľali na vytýčaní cieľov v oblasti klimatických a energetickej otázky, aby sa prijali konkrétne nástroje na plnenie týchto cieľov a aby sa na tento účel naplánovali primerané spôsoby financovania;

35. žiada o úpravu financovania zo strany EÚ v tom zmysle, aby boli uprednostňované činnosti na podporu využívania energie trvalo udržateľným spôsobom, ako napr. zvýšenie percentuálneho podielu regionálnych prostriedkov vyhradených na zlepšovanie energetickej účinnosti v domácnostiach z 3 % na 5 %. Miestnym a regionálnym orgánom, ktoré majú záujem investovať do programov na zlepšenie energetickej účinnosti, podporovanie využívania trvalo udržateľných zdrojov energie a znižovanie emisií CO₂, by mali byť ľahko prístupné pôžičky EIB;

36. domnieva sa preto, že v rámci strednodobého preskúmania programov financovania by sa mala venovať pozornosť otázke, ako celú škálu týchto programov upraviť tak, aby podporovali energetickejšiu účinnosť, presadzovanie využívania trvalo udržateľných zdrojov energie a znižovanie emisií CO₂, a ako zabezpečiť, aby boli takéto programy prístupné regiónom a mestám. Možné revízie by okrem navýšenia prostriedkov z regionálnych fondov alebo Kohézneho fondu na podporu zvýšenia energetickej účinnosti v domácnostiach mali počítať napríklad aj so zvýšením investícií do podpory uvádzania na trh nových technológií v rámci programov, ako je 7. rámcový program pre výskum. Na to, aby bolo možné zaviesť opatrenia v oblasti priemyselných zmien a energetickej zmien, bude možno potrebné prehodnotiť aj pravidlá týkajúce sa štátnej pomoci;

37. vyzýva Komisiu, aby aj naďalej vypracovávala opatrenia, ktoré by mohli pomôcť mestám a regiónom ovplyvniť zmenu správania, ako napr. propagácia a označovanie výrobkov s vysokou energetickejšou účinnosťou, a aby zároveň zrýchľovala revíziu týchto opatrení;

38. je presvedčený, že mestám a regiónom by v ich úsilí o dosiahnutie a prekročenie 20-percentného cieľa v oblasti energetickej účinnosti do roku 2020 pomohlo, ak by sa tento cieľ stal záväzným a ak by sa v tomto zmysle aktualizoval akčný plán EÚ pre energetickejšiu účinnosť, ktorý by taktiež obsahoval očakávanie, že členské štáty preskúmajú národné akčné plány v súlade s uvedeným cieľom.

V Bruseli 26. novembra 2008

Predseda
Výboru regiónov
Luc VAN DEN BRANDE